

Motion till riksdagen 2024/25:3353

av **Ulrika Westerlund m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2024/25:104 Internationell verkställighet i brottmål

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör finnas ett generellt krav på samtycke om den dömda är svensk medborgare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är välkommet att regeringen i proposition 2024/25:104 Internationell verkställighet i brottmål föreslår ett mer moderniserat och enhetligt regelverk för internationell verkställighet i brottmålsdomar. Nu underlättas att verkställa frihetsberövande påföljder, bötesstraff och förverkandebeslut över nationsgränser när det är nödvändigt. Det är också välkommet att Kriminalvården, när det gäller fängelsestraff, och Kronofogdemyndigheten, vad gäller böter och förverkande, i högre utsträckning ska ansvara för verkställighet. På så sätt kan beslutsfattandet i större utsträckning ske så nära den det berör som möjligt. Det är i denna del viktigt att berörda myndigheter får tillräckligt med resurser för att klara detta nya uppdrag.

På det stora hela tror vi att propositionens förslag kan bidra till en smidigare hantering av internationell verkställighet. Vi är däremot mycket kritiska till regeringens uttalade ambition att fler personer, inklusive svenska medborgare, ska kunna överföras för att avtjäna sina straff i andra länder utan att de själva samtycker till det.

Till att börja med vill vi påpeka att det kan finnas betydande skäl till att personer behöver avtjäna sina straff i Sverige. En del avtjänar fängelsestraff som är kortare än sex månader, vilket innebär att det i dag krävs särskilda skäl för att en överföring ska kunna genomföras. I andra fall är processen långsam och komplicerad, särskilt om den andra staten inte samarbetar. Att mot sin vilja avtjäna ett straff i ett annat land kan dessutom få stora konsekvenser för individens säkerhet, hälsa och sociala relationer. Vi vet att många länder inte har motsvarande standard på rättssystem och anstalter som

Sverige, vilket innebär att det finns risk att den dömda inte får en rättssäker och human behandling. Att verkställas i ett annat land kan också innebära att den dömda separeras från familj, vänner och andra sociala sammanhang som är lättare att upprätthålla om den dömda får avtjäna sitt straff i Sverige.

Vad gäller svenska medborgare vill vi hänvisa till 2 kap. 7 § regeringsformen, som klargör att ingen svensk medborgare får landsförvisas eller hindras att resa in i riket. Vi ställer oss därmed frågande till hur regeringens förslag kommer att kunna genomföras utifrån grundlagens bestämmelser. Den yttersta risken med att överförande av verkställighet ska kunna ske utan den dömdes samtycke anser vi är att det svenska medborgarskapet urholkas. Tidigare har svensk lagstiftning varit tydlig med att svenska medborgare i princip inte kan utlämnas eller överföras till andra länder, vilket har varit en grundläggande del av rättssäkerheten och statens ansvar gentemot sina egna medborgare. Dessutom innebär det svenska medborgarskapet ofta en stark anknytning till Sverige. Medborgarskapet bör anses vara det yttersta skyddet för en människas fri- och rättigheter, även för personer som begår brott.

Mot denna bakgrund motsätter vi oss att domar verkställs i andra länder utan den dömdes samtycke. Vi har inget emot att verkställighet överförs till andra länder när det är nödvändigt, t.ex. om en påföljd överförs i samband med en utvisningsdom i allmän domstol, och särskilt inte om den dömda själv uttrycker en vilja att avtjäna sitt straff i ett annat land än Sverige. Enligt vår mening måste däremot samtycke och frivillighet utgöra en grundläggande princip i fall om internationell verkställighet.

Ulrika Westerlund (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Camilla Hansén (MP)

Mats Berglund (MP)

Jan Riise (MP)